

<https://doi.org/10.15407/sofs2020.01.144>

РЕГІОНАЛЬНИЙ ІННОВАЦІЙНО-КОСМІЧНИЙ КЛАСТЕР «ПОЛІССЯ» — ПЕРШІ КРОКИ ДО ЕФЕКТИВНОГО МІЖВІДОМЧОГО ПАРТНЕРСТВА

12 січня 2020 р. в рамках урочистостей, присвячених 113-й річниці з дня народження академіка С.П. Корольова та оголошеного Житомирською обласною радою року Музею космонавтики ім. С.П. Корольова, у м. Житомир відбулися презентація Регіонального інноваційно-космічного кластеру «Полісся» та підписання Меморандуму про партнерство між його учасниками. Меморандум підписали 12 організацій, зокрема Державне космічне агентство України, Національний центр управління та випробування космічних засобів, Житомирська обласна державна адміністрація, Житомирська обласна рада, Житомирська міська рада, Житомирський військовий інститут ім. С.П. Корольова, Житомирський національний агрокологічний університет, Музей космонавтики ім. С.П. Корольова, Центр робототехніки та мейкерства «Robot.ON», Андрушівська народна обсерваторія, ТОВ «ЕСРАЙ Україна», загальноосвітня школа № 8 м. Житомира.

В урочистостях взяла участь делегація Президії Національної академії наук України на чолі із завідувачем відділу Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки (ІДНТПН) ім. Г.М. Доброва НАН України О.О. Грачевим, який привітав присутніх від імені Президії Національної академії наук України та висловив упевненість у тому, що новостворений кластер об'єднає зусилля різних організацій та установ у вирішенні проблем підвищення ефективності використання космічного потенціалу України для розв'язання актуальних завдань соціально-економічного, інформаційного та культурного розвитку суспільства. У своєму виступі О.О. Грачев наголосив на надзвичайно важливій ролі в цих процесах міжнародного співробітництва в сфері організації науки та її популяризації. Учений зазначив, що багаторічна співпраця ІДНТПН ім. Г.М. Доброва НАН України з Музеєм космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради сприяла визначенню нових тем наукових досліджень у сфері історії науки, а також науковому обґрунтуванню низки теоретичних аспектів організації космічної діяльності в Україні. За підтримки Президента НАН України академіка Б.Є. Патона в музеї здійснюється наукове комплектування фондів, проводяться міжнародні конференції, присвячені соціально-культурним аспектам розвитку світової космічної діяльності. О.О. Грачев зазначив, що співпраця між академічними вченими та учасниками Регіонального інноваційно-космічного кластеру «Полісся» має перспективи розши-

рення та удосконалення, оскільки є спільне розуміння проблем і прагнення до підвищення ефективності наукових досліджень, зокрема в секторі прикладного застосування результатів космічної діяльності.

Ідея кластеру виникла під час співпраці Державного космічного агентства України, Національного Центру управління та випробувань космічних засобів, Житомирського національного агроєкологічного університету та Музею космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради в процесі підготовки та проведення у червні 2019 р. в Житомирі Національного форуму «Корольов. Космос. Житомир». Під час Форуму відбулося перше публічне обговорення концепції кластеру, в якому взяли участь очільники місцевого самоврядування, керівники державних установ, директори підприємств і установ різних форм власності, вчені, освітяни, діячі культури, представники мас-медіа. Результатом стали

Привітання О.О. Грачева

чітко визначені спільні задачі в напрямі прикладного застосування результатів космічної діяльності, зокрема в аграрному секторі та екологічному моніторингу, підтримки інноваційних проектів, впровадження освітніх програм з оволодінням методами використання космічних технологій, запровадження заходів щодо підвищення соціального статусу космічної діяльності в Україні, зокрема сучасних форм популяризації науки.

Позиціонування кластеру враховує особливості Поліського регіону: високий ступінь територіальної концентрації аграрного виробництва, значна частка лісистості території (26,8 %), наявність широкого спектру специфічних екологічних проблем (території з радіаційним забрудненням), прикордонні території. Застосування космічних технологій в інноваційному механізмі управління територіями регіону сприятиме вирішенню проблем в таких галузях як агровиробництво, транспорт, управління відходами, планування територій, охорона здоров'я, національна безпека та ін.

Завданнями регіонального інноваційно-космічного кластеру «Полісся» визначено:

- створення регіональної системи дистанційного зондування Землі (ДЗЗ) і забезпечення системного отримання даних ДЗЗ для задоволення регіональних потреб у сфері безпеки, агропромислового виробництва, земельних відносин, природокористування, розвитку територій, будівництва та інженерних досліджень, екологічного моніторингу надзвичайних ситуацій;
- створення регіональної системи інформаційного забезпечення і моніторингу для нової моделі управління регіоном на платформі геоінформаційної системи ArcGIS;

Підписання Меморандуму в «Gnatyuk Art Center», м. Житомир

- організація проведення комплексних науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт, створення та трансфер сучасних технологій використання космічної інформації відповідно до потреб держави у сферах інформаційної, екологічної та продовольчої безпеки, автоматизованого оброблення інформації та інформаційно-аналітичної роботи; оперативного управління у сфері транспорту, енергетики тощо;
- інтеграція у державні, європейські та світові проекти (програми) у сфері космосу і космічних технологій, сприяння реалізації відповідних міжнародних і національних науково-освітніх, технологічних та культурних проєктів;

Знімок м. Житомира з космосу – подарунок Національного центру управління та випробування космічних засобів Музею космонавтики ім. С.П. Корольова

• впровадження унікальних освітніх програм і спеціалізацій при підготовці фахівців у рамках ліцензованих спеціальностей.

У 2019 р. учасники Регіонального інноваційно-космічного кластеру «Полісся», здійснюючи апробацію свого наукового досвіду та практики міжвідомчої взаємодії, виступили з доповідями на провідних профільних наукових заходах, серед яких: Форум «Космічні технології для агробізнесу (м. Житомир), Національний Форум «Корольов. Космос. Житомир» (м. Житомир), Науково-практична конференція «Аерокосмічні технології в Україні: проблеми та перспективи» (м. Київ), XXII Міжнародна конференція користувачів Esri в Україні «ГІС в управлінні територіальним розвитком» (м. Київ), Міжнародний науково-технічний семінар «РТ-32. Золочів. Перші результати співробітництва з ЄС та радіоастрономічні горизонти» (м. Золочів, Львівська обл.), наукова конференція «Основні напрями діяльності Національного центру управління та випробувань космічних засобів» (м. Одеса), науково-практичний семінар «Використання космічних технологій в інтересах національної економіки Карпатського регіону» (м. Львів).

Учасниками кластеру було обговорено цілі та напрями міжнародного співробітництва в рамках робочого візиту колег з університету штату Огайо (професори Алан Лайнс та Джон Фултон), під час зустрічі з американською астронавкою українського походження Гайдемари Стефанишин-Пайпер, перемовин з директором Етнокосмологічного музею Литви Лінасом Шмігельскасом.

Попереду — значні можливості плідної співпраці та довгострокового партнерства всіх учасників Регіонального інноваційно-космічного кластеру «Полісся». Є перспективи його подальшого розширення та визначення нових ефективних форм організаційної взаємодії між наукою, освітою, бізнесом, місцевим самоврядуванням та культурою на базі використання космічних технологій та популяризації космічної науки.

*І.Д. ДЯЧУК,
Директор Музею космонавтики
ім. С.П. Корольова (м. Житомир)*